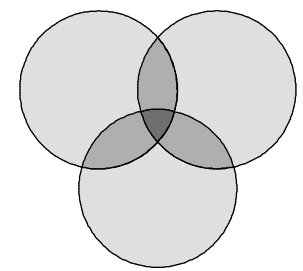

เอกสารประกอบการบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ
โดย เกษียรประชาสรรค์ แสนภักดี M.P.H. (ม.เชียงใหม่) วิทยากร เครือข่ายหลักประกัน
สุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (WWW.PRACHASAN.COM)

กระบวนการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน
- การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- การมีส่วนร่วมในการติดตาม

บทสรุปการมีส่วนร่วม
จากการรณรงค์ที่เกี่ยวข้อง

- มีส่วนร่วมในปัญหา
  - ค้นหาปัญหา
  - พิจารณาปัญหา
  - จัดลำดับความสำคัญ

การมีส่วนร่วมในงานพัฒนา
แนวคิด อคิน รพีพัฒน์

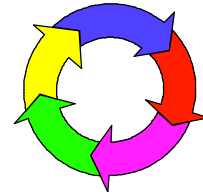
- มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ
- มีส่วนร่วมในการค้นหาทางแก้ไข
- มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไข
- มีส่วนร่วมในการประเมินผล

แนวคิดการมีส่วนร่วมในขั้นตอน
การพัฒนาของ บัณฑิต อ่อนดำ

- กำหนดนโยบาย
- วัตถุประสงค์
- วิธีการ
- แนวทาง
- ทรัพยากร
- ขั้นตอนที่ 1 ส่วนร่วมในการริเริ่ม
- ขั้นตอนที่ 2 ส่วนร่วม
ในขั้นการวางแผน
- ขั้นตอนที่ 3 ส่วนร่วมใน
ขั้นการดำเนินการ
- ขั้นตอนที่ 4 ส่วนร่วมในขั้นการ
รับผลประโยชน์

แนวคิดการมีส่วนร่วม
Cohen and Uphoff

- การมีส่วนร่วมตัดสินใจ
- การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ
- การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

เดวิท เมทิวส์ นำเสนอ
การมีส่วนร่วมของ ปชช.

- การกำหนดประเด็นปัญหา
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- การสร้างทางเลือกให้กับชุมชน
- การดำเนินกิจกรรมสาธารณะ
- การประเมินผลกิจกรรมโดยสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 5 ส่วนร่วมในขั้นการประเมินผล

WHO/UNICEF ได้เสนอ
แนวคิดการมีส่วนร่วม

- วิเคราะห์ปัญหา
- จัดลำดับความสำคัญ
- ตั้งเป้าหมาย
- กำหนดการใช้ทรัพยากร
- วิธีการประเมินผล
- ร่วมบริหารจัดการ
- การวางแผน
- การดำเนินการ
- การใช้ประโยชน์
- เท่าเทียมกัน
- การได้รับผลประโยชน์

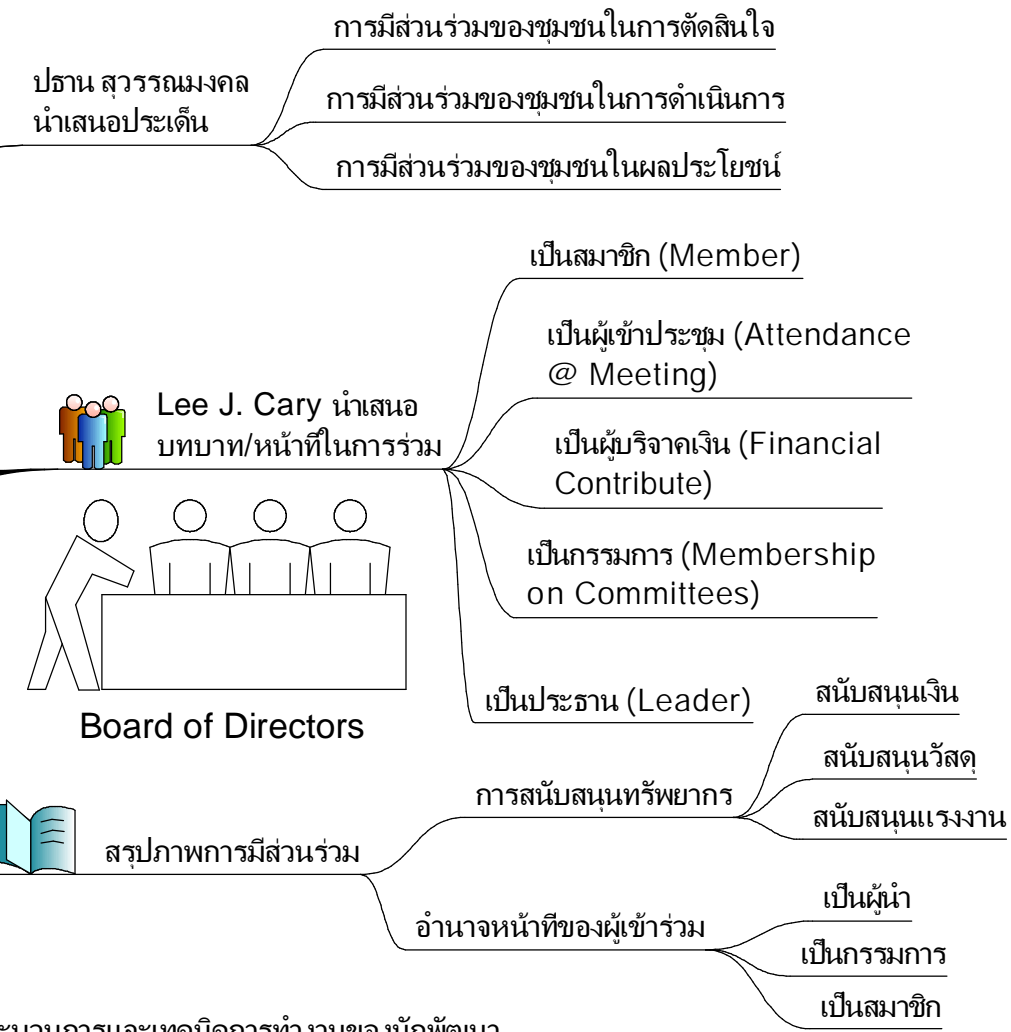
อ้างอิงจาก หนังสือ กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา
ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ หน้า 139-143

เอกสารประกอบการบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ
โดย เกษียรประชาสรรค์ แสนภักดี M.P.H. (ม.เชียงใหม่) วิทยากร เครือข่ายหลักประกัน
สุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (WWW.PRACHASAN.COM)

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมประชุม
- การมีส่วนร่วมออกเงิน
- การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
- การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
- การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
- การมีส่วนร่วมชักชวน
- การมีส่วนร่วมบริโภค
- การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
- การมีส่วนร่วมใช้แรงงาน
- การมีส่วนร่วมออกทรัพยากร

- Interdependent
1. ร่วมในการสละเงิน
  2. ร่วมสละแรงงาน
  3. ร่วมในการประชุม
  4. ร่วมสละวัสดุอุปกรณ์
  5. ร่วมในการวางแผน
  6. ร่วมในการแสดงความคิดเห็น
  7. ร่วมชักชวนชาวบ้าน
  8. ร่วมรับผิดชอบ หรือ ควบคุมการดำเนินการ
  9. ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน
- จินตนา ทองรอด
นำเสนอ การจัดลำดับ
การมีส่วนร่วมจาก
มากไปหาน้อย

อ้างอิงจาก หนังสือ กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา
ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ หน้า 139-143

เอกสารประกอบการบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ
 โดย เกษัชกรประชาสรรค์ แสนภักดี M.P.H. (ม.เชียงใหม่) วิทยากร เครือข่ายหลักประกัน
 สุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (WWW.PRACHASAN.COM)

การศึกษาชุมชนก่อนการพัฒนาชุมชน

การวางแผนดำเนินกิจกรรมของชุมชน
 ต้องอยู่ภายใต้ความต้องการของชุมชน

การใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อ
 กระตุ้นการทำงานของชุมชน

การจัดโครงสร้างองค์กรที่เป็นอิสระ
 จากการครอบงำขององค์กรภายนอก

การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น
 โดยการฝึกอบรม

การจัดโครงข่ายข้อมูล
 ที่มีประสิทธิภาพ

การสนับสนุนทรัพยากร
 เงิน วัสดุ วิชาการ เทคโนโลยี

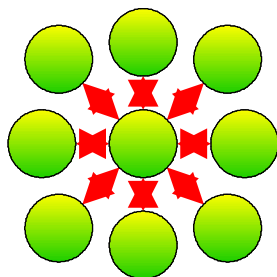
พฤติกรรมของผู้นำต้อง
 เป็นกลาง ซื่อสัตย์ เสียสละ

เทคนิค A-I-C

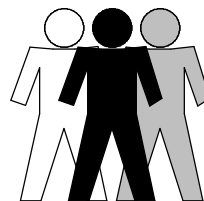
เทคนิค FSC

เทคนิคด้านการบริหาร

เทคนิคทางจิตวิทยา

Personnel

เทคนิคการประชาสัมพันธ์

**เทคนิคกระตุ้น
 การมีส่วนร่วม**

การใช้เครื่องมือ

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

จับกลุ่มคุย

ถกปัญหา

เรียนรู้ร่วมกัน

การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

การสร้างควม
 ภาคภูมิใจให้สมาชิก

ให้ความเท่าเทียม

เสมอภาค

การใช้สื่อบุคคล

ติดต่อผ่านผู้นำ

พบปะพูดคุย

สื่อตรา/ผู้มีชื่อเสียง

ใช้สื่อสมัยใหม่

สิ่งพิมพ์

เสียง

ภาพ

ใช้หลากหลายช่องทาง

แนวทางการส่งเสริม การมีส่วนร่วมใน ระบบหลักประกัน สุขภาพของประชาชน

เอกสารประกอบการบรรยาย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ โดย เกษัชกร ประชาสรรณ แส่นักคดี M.P.H. (ม.เชียงใหม่) วิทยากร เครือข่ายหลักประกันสุขภาพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (WWW.PRACHASAN.COM)

4 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการตรวจสอบคุณภาพบริการ

- จัดให้มีศูนย์สุขภาพชุมชน
- มีศูนย์รับฟังเรื่องร้องทุกข์ของชุมชน
- พัฒนาหลักเกณฑ์เพื่อรับรอง
ศูนย์สนับสนุน/ให้การช่วยเหลือ
ภาคประชาชน
- เยาวยชน
- ผู้สูงอายุ
- ผู้พิการ
- ผู้ริโภค
- ชุมชนแออัด
- การวิจัย
- การศึกษา
- สนับสนุนกลุ่มต่างๆ
- วางแผนพัฒนา
การช่วยเหลือประชาชน

1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านนโยบาย(Policy)

- มีส่วนร่วมในทุกระดับ
- มีการพัฒนาประชาชน
เพื่อการเข้าร่วมในระบบ
- การเชื่อมโยงเครือข่าย
จากรากหญ้า สู่ นโยบาย

2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการพัฒนาคุณภาพบริการ

- ประชาชนแสดงบทบาท
ในระดับล่างสุด
- ร่วมบริหารหน่วยบริการ
- การทำแผนสุขภาพชุมชน
- สนับสนุนความหลากหลาย
ในเครือข่ายบริการ
- ดูแลสุขภาพตนเอง
- ตัดสินใจร่วมกับแพทย์

3 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการจัดบริการสุขภาพ

- พัฒนาหลักเกณฑ์
ให้เอกชนเข้าร่วม
ในการจัดการ
- จัดระบบหลักประกัน
สุขภาพในท้องถิ่น
- การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง
ในชุมชน
- การส่งเสริมสุขภาพชุมชน
- การแพทย์ทางเลือก
พื้นบ้าน แผนไทย
- มีชุมชนต้นแบบ

อ้างอิงจากหนังสือ : รวมพลังสร้างสรรค์ หลักประกันสุขภาพที่ยั่งยืน
สำนักบริการประชาชน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการส่งเสริม
สนับสนุนการมีส่วนร่วม
ภาคประชาชน

- เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงาน
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชน
- ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน
มีความเข้าใจรับรู้สิทธิ การเข้าถึง
บริการในระบบหลักประกันสุขภาพ
- สนับสนุน สปสช. ในการดำเนินงาน
ตามยุทธศาสตร์ และแผนงานในการ
สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาค
ประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ
- ติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วม
ภาคประชาชน และการคุ้มครองสิทธิ
- ปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
จากคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ระบบสุขภาพชุมชน

ระบบสุขภาพชุมชน จากหนังสือ วิถีชุมชน คู่มือการรู้ที่ทำงานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก โดย นพ. โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ Mind Mapping โดย เกษักร ประชาสรรณ์ แสนภักดี

ข้อแนะนำ

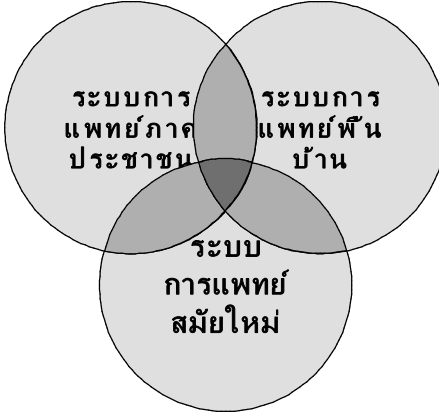
- สำรวจแหล่งพึ่งพา ด้านสุขภาพของชุมชน
- สัมภาษณ์ประวัติชีวิต เพื่อเข้าใจระบบสุขภาพ
- เข้าไปดูการใช้ยาจากร้านชำ
- ควรรสนใจกิจกรรมของชุมชน ด้านสุขภาพ / การออกกำลังกาย
- แยกประเด็นเชิงบวก เชิงลบจาก Mind Map

ปัญหาที่พบในการทำงานชุมชน

- มองว่าชาวบ้านพึ่งระบบบริการของรัฐอย่างเดียว
- มองไม่เห็นกลุ่มสุขภาพที่มีอยู่ในชุมชน
- มองเห็นแหล่งการพึ่งตนเองของชาวบ้าน

ระบบสุขภาพชุมชนคืออะไร

- วิธีคิด
- ทัศนคติ
- ความรู้สึกรักใคร่
- ความหลากหลาย
- สิ่งที่ต้องเข้าใจ (ที่มีต่อโรคของชุมชน)
- วิธีการรักษาของชาวบ้าน

สามระบบโลกสุขภาพของชาวบ้าน

บทสรุป

- ขยายกรอบความคิด มองความเจ็บป่วยในหลายมิติ
- พหุลักษณะทางการแพทย์ คือต้นทุนของระบบสุขภาพ
- การศึกษาาระบบสุขภาพ คือการเข้าถึงวิถีชุมชน

เป้าหมายสำคัญของเครื่องมือ

- เพื่อให้เห็นระบบการแพทย์ที่หลากหลายในชุมชน
- นำความหลากหลายในชุมชน มาประยุกต์ใช้กับงานบริการด้านสาธารณสุข

เส้นทางการรักษาความเจ็บป่วย

จุกเสียด --> ยาย --> ปวดท้อง
กินของผิด --> ซื้อมาขับลม --> กินยาหมด

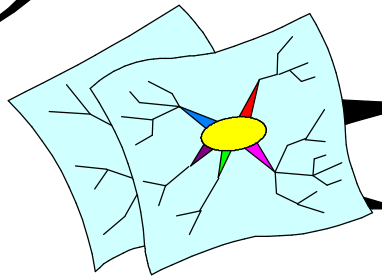
- ติดตามวิถีของชาวบ้าน
- เข้าใจเรื่องราวสุขภาพ

ระบบพหุลักษณะทางการแพทย์ที่มีอยู่ในชุมชน

- ระบบทฤษฎีโลก
- ระบบการดูแลรักษาสุขภาพ

ระดมความคิดเห็นระบบสุขภาพชุมชน

จากทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เขียน Mind Map ระบบสุขภาพ

- จัดหมวดหมู่
- มองภาพรวม